

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 8 Ekim 2021
Sayı : 36542

- 53301

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan soruların Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih DÖNMEZ tarafından yanıtlanması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Ünal DEMİRTAŞ

Zonguldak Milletvekili

Taş kömürü ağır sanayide, termik santrallerde ve evlerde yakacak olarak kullanılan stratejik bir enerji kaynağıdır. Ülkemizde ki tek taşkömürü havzası ise Zonguldak'tadır. Zonguldak havzasının taşkömürü rezervi ise 1.517 milyar tondur. Türkiye'nin ortalama taş kömürü tüketimi ise yıllık 36-37 milyon ton civarındadır. Bu tüketimin yıllık 6-7 milyon tonunu ağır sanayi ve demir çelik sektöründe kullanılan, koklaşabilme özelliğine sahip taş kömürü tüketimi oluşturmaktadır, geriye kalan yaklaşık 30 milyon tonluk tüketim de termik santrallerde ve evlerde yakacak olarak kullanılmaktadır.

Her ne kadar Zonguldak havzasındaki bu taşkömürü rezervini çıkarabilmek için rödevanslı sahalardaki özel sektör şirketleri olsa da, taşkömürü rezervini çıkarabilecek asıl kurum Türkiye Taşkömürü Kurumudur (TTK). Ancak her fırsatta "yerli ve milli olduğu" nu iddia eden Ak Parti hükümetleri iktidara geldiği 2002 yılından bu yana "kötü yönetim" nedeniyle TTK'nın ve özel sektörün üretimi her yıl dramatik olarak düşmüştür. 2002 yılında 712 bin ton üretim yapan TTK'nın üretim işçisi açığı giderilmediği, yeterli yatırım yapılmadığı ve kurum yeniden yapılandırılmadığı için kurumun kömür üretimi yıldan yıla düşerek 2016 yılında 911 bin ton, 2017 yılında 823 bin ton, 2018 yılında 686 bin ton, 2019 yılında 734 bin ton taş kömürü üretimi yapılmış, 2020 yılında ise üretim 712 bin tona düşmüştür. TTK'nın üretimi son 4 yılda yaklaşık 200 bin ton düşmüştür. Bu gün yerin altında 150 yıl yetecek kadar taşkömürü rezervi olan Zonguldak'ta, TTK'da üretiminin çok az olması nedeni ile Erdemir, Kardemir gibi entegre demir- çelik şirketlerinin, ağır sanayi tesislerinin ve Eren Enerji, Çates gibi termik santrallerin olduğu bölgede, ihtiyacı olan kurumlar "bir kilo" bile kömür bulamamaktadır. Bütün bu ağır sanayi fabrikaları ve termik santralleri kömürün başkenti Zonguldak'a ve Türkiye'nin pek yerine Kolombiya'dan, Rusya'dan, Güney Afrika'dan, Kanada'dan kömür ithal etmek zorunda kalmaktadırlar. Her yıl ülkemiz kömür ithalatına ortalama 5 milyar dolar döviz harcamak zorunda kalmaktadır.

2020 yılında dünyayı ve Türkiye'yi etkileyen Covid-19 salgını dünyada kömür üretimini pandemi öncesi döneme göre yüzde 5 oranında düşürmüştür. Dünyada en önemli enerji kaynaklarından biri olan kömür üretimindeki düşüş, kömür fiyatlarının dünya piyasasında artmasına neden olmuştur. Bu durum da başta Hindistan, Çin, ABD, Avustralya, Güney Kore gibi kömür ihraç eden ülkeleri de, Türkiye gibi yıllık 38.7 milyon ton kömür ithal eden ülkeleri de etkilemiştir.

58301

Elektrik Mühendisleri Odası'nın Şubat 2021 tarihli verilerine göre, Türkiye'deki elektrik üretiminde ithal kömürün payı yüzde 9,29'dur. Dolayısıyla ithal kömür ile elektrik üretimi yapan termik santrallerinin, dünya piyasasındaki kömür fiyatlarının artışından etkilenmemesi mümkün değildir. 2020 Eylül ayında 50 dolar seviyesinde olan bir ton ithal kömür fiyatı, 2021 yılı Eylül ayında 172-175 dolar bandına ulaşmıştır. İthal kömürün fiyatı son 1 yılda yaklaşık 3.5 kat artmıştır. Piyasa takas fiyatlarının, üretim maliyetlerinin altında olması nedeniyle ithal kömür ile elektrik üreten bazı termik santraller, üretim kapasitelerini düşürerek bazı ünitelerini durdurduğunu açıklamaktadır. Eylül ayı içinde, Zonguldak'taki Eren Enerji Termik Santrali'nin 5 ünitesinden 3'ünde üretimi durdurulduğu açıklanmıştır. Kısa bir süre sonra da, Eren Enerji Termik Santrali'nde 5 ünitenin 4'ünde üretimin durdurulduğu, son ünitenin yarı kapasite ile çalıştığı, yine Zonguldak'taki Çatalağzı Termik Santrali'nde de kömür tedarikinde sorun yaşandığı basına yansımıştır.

Oysa Zonguldak kömür havzasında "doğru politikalar ve iyi bir yönetim" ile yıllık 5 milyon ton TTK, 5 milyon ton da özel sektör eliyle taşkömürü üretimi yapılabilecek kapasitesi vardır. Isı kalorisi yüksek koklaşabilir taş kömürü rezervinin değerlendirilmesi ülkemiz ekonomisi ve sağlayacağı istihdam olanakları açısından büyük bir fırsattır. Ancak ne yazık ki bugün yerli kömür üretimi Ak Partinin hükümetlerinin kötü yönetimi ve yanlış politikaları sonucu yeteri kadar desteklenmemekte, Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun gerçek kapasite ile çalışmasını sağlayacak şekilde işçi açıklarının giderilmemekte ve ülkemiz ithal kömüre mahkum edilmektedir. Dünyada ithal kömürde baş gösteren kriz eğer önlem alınmazsa ilerleyen zamanda ülkemizde de, elektrik üretimi ve istihdam konularında aşılması zor bir noktaya gelme riski taşımaktadır.

Bu çerçevede;

- 1) Önergenin yanıtlandığı tarih itibariyle 2020 ve 2021 yıllarında elektrik üretimi yapan termik santrallerin ithal ettiği toplam kömür miktarı ne kadardır?
- 2) Önergenin yanıtlandığı tarih itibariyle ithal edilen 1 ton kömürün dolar bazında (veya Türk lirası bazında) ortalama fiyatı ne kadardır? Önergenin yanıtlandığı tarih itibarıyla Zonguldak'ta TTK'nın çıkardığı 1 ton taş kömürünün fiyatı dolar bazında (veya Türk lirası bazında) ne kadardır?
- 3) Eren Enerji Termik santralinde üretim durmuş mudur? Durdu ise kaç ünitesinde durmuştur? Eren enerjinin üretimi durdurmasının sebebi nedir?
- 4) 2021 yılında ülkemizde Eren Enerji dışında üretimi durduran başka kömür ile üretimi yapan elektrik santrali şirketleri var mıdır? Var ise bu santrallerin isimleri nedir? Kaç ünitesi üretimini durdurmuştur?
- 5) Dünyada baş gösteren kömür fiyatlarındaki artışın Türkiye'deki elektrik piyasasını ve Türkiye'de ithal kömür ile elektrik üreten termik santrallerdeki istihdamı olumsuz etkilemesi riskine karşın Bakanlığınızca herhangi bir tedbir alınmış mıdır?
- 6) Zonguldak kömür havzasındaki kömür üretiminin yıldan yıla düşmesinin sebebi nedir?

53301

7) Kömür fiyatlarının giderek yükseldiği ve taş kömürü ihtiyacının ithalatla karşılanması nedeniyle büyük cari açık vermemize sebep olan günümüzde, Zonguldak kömür havzasındaki kömür üretimini artırmayı düşünüyor musunuz? Eğer düşünüyorsanız kömür üretimini artırmak için neler yapmayı düşünüyorsunuz?

8) Zonguldak havzasındaki 1.517 milyar tonluk kömür rezervini çıkaracak, ülkemizi ithal kömüre mahkum olmaktan kurtaracak ve TTK'nın üretimini arttırarak kurumu zarar etmekten kurtaracak üretim işçisi açığının yıllardır kapatılmamasının nedeni nedir?

9) Zonguldak havzasındaki taşkömürü üretimin artırmak için TTK'nın norm kadrosunda belirtilen 7500 üretim işçisi açığını gidermeyi düşünüyor musunuz? Düşünüyorsanız 7500 üretim işçisi açığını ne zaman gidereceksiniz?